GESPREKSNOTITIE

TEN BEHOEVE VAN	Rondetafelgesprek commissie Binnenlandse Zaken van de Tweede Kamer
ONDERWERP	Versterkte oproepen
DATUM	17 november 2026

Aanleiding
De gemeente Culemborg is uitgenodigd deel te nemen aan een rondetafelgesprek van de commissie Binnenlandse Zaken van de Tweede Kamer over versterkte oproepen. Culemborg is gevraagd aan te sluiten bij het blok Ervaringen uit de praktijk en op voorhand een gespreksnotitie te delen.

Achtergrond
Culemborg, gelegen in het midden van het land aan de rivier de Lek, heeft ruim 30.000 inwoners. Culemborg kent een diverse samenleving met inwoners met uiteenlopende culturele achtergronden. Een deel van deze gemeenschappen heeft zijn oorsprong in de arbeidsmigratie die in de vorige eeuw naar de stad kwam vanwege de maakindustrie. Culemborg telt een breed scala aan geloofsgemeenschappen, waaronder verschillende protestantse gemeenten, een rooms-katholieke parochie, Joods progressieve gemeente, evangelische en pinkstergemeenten, islamitische gemeenschappen en andere religieuze en levensbeschouwelijke groepen, die op uiteenlopende locaties in de stad samenkomen. De religieuze diversiteit van Culemborg komt onder meer tot uitdrukking in de aanwezigheid van de *Imami Azam Moskee*, die al meer dan 35 jaar bestaat. De moskee was eerst gevestigd in een ruime woning en bevindt zich sinds 2010 in een eigen moskeegebouw.

Culemborgse situatie
De maatschappelijke discussie over de gebedsoproep raakt aan verschillende belangen en grondrechten. Enerzijds raakt een verbod op de versterkte gebedsoproep direct aan de vrijheid van godsdienst. Anderzijds verdienen signalen van overlast, zorgen van omwonenden en het belang van een prettig woon- en leefklimaat serieuze aandacht. Voor gemeenten ligt daarom de opgave om een zorgvuldige balans te vinden tussen het beschermen van grondrechten en het beperken van hinder.

De ervaringen in Culemborg laten zien dat dergelijke vraagstukken in de praktijk vaak complexer zijn dan een discussie over geluid alleen. De Imami Azam Moskee functioneerde jarenlang zonder hoorbare gebedsoproep. Begin 2025 is gestart met een versterkte gebedsoproep, zonder noemenswaardige voorafgaande communicatie met omwonenden of de gemeente. Dat heeft geleid tot onrust en klachten vanuit de omgeving. Omwonenden voelden zich overvallen, mede omdat bij de vestiging van de moskee altijd het uitgangspunt heeft bestaan dat sprake zou zijn van een zogenoemde stille moskee. Hoewel de versterkte gebedsoproep voor een aantal omwonenden symbool staat voor die verslechterde verhouding, hebben eerdere geluidmetingen die in opdracht van de gemeente zijn uitgevoerd laten zien dat de oproep plaatsvindt binnen aanvaardbaar te achten geluidniveaus.

Naar aanleiding van de ontstane situatie zijn gesprekken gevoerd en heeft het moskeebestuur besloten om de gebedsoproep fors te verminderen, maar het is nog wel hoorbaar buiten de moskee. Er loopt een proces om te komen tot afspraken over goed nabuurschap tussen omwonenden en moskeebestuur. Hoewel aan beide zijden bereidheid bestaat om tot afspraken te komen, hebben deze gesprekken tot op heden nog niet geleid tot vastgelegde, gezamenlijke afspraken.

Het is belangrijk op te merken dat de zorgen van omwonenden niet uitsluitend betrekking hebben op de gebedsoproep zelf. Ook andere onderwerpen, zoals parkeerdruk, drukte rondom de moskee en de wijze waarop partijen met elkaar communiceren, spelen een rol. Hierdoor is aan beide kanten sprake van verstoorde verhoudingen waarbij verschillende vormen van ongenoegen zich opstapelen en elkaar versterken. De gevoelens van onvrede leven – in meer of mindere mate - bij alle betrokkenen: het moskeebestuur, bezoekers van de moskee en omwonenden. We zien daarin dat de polarisatie die in het landelijke debat zichtbaar is, op momenten ook doorwerkt in de verhoudingen binnen onze wijken. De discussie over de gebedsoproep staat daarmee niet op zichzelf, maar maakt onderdeel uit van een bredere relatie tussen bewoners. Tegelijkertijd benadrukken alle partijen, keer op keer, dat ze er graag met elkaar uit willen komen.

Samenvattend
De ervaringen in Culemborg laten zien dat de kern van het vraagstuk niet uitsluitend ligt in het geluidsniveau van de gebedsoproep, maar vooral in vertrouwen, communicatie en de onderlinge verhouding tussen betrokkenen. Een generiek landelijk verbod biedt voor dergelijke lokale situaties geen oplossing en neemt de noodzaak van wederzijds begrip en herstel van relaties niet weg. Vanuit die overtuiging zet Culemborg in op het bevorderen van goed nabuurschap, met wederzijds respect voor elkaars positie. Concluderend geldt voor onze lokale situatie: duurzame oplossingen worden eerder gevonden in dialoog en lokaal maatwerk dan in generieke maatregelen die het risico op verdere polarisatie vergroten.